

ALKOHOLITUTKIMUS-
SÄÄTIÖ

1994

VUOSIKERTOMUS

ALKOHOLITUTKIMUSSÄÄTIÖ

1994

VUOSIKERTOMUS

Alkoholitutkimussäätiö

Hallitus 1992 – 1994:

PUHEENJOHTAJA

Ilkka Suominen, eduskunnan puhemies (19.5.1994 saakka)

Riitta Uosukainen, eduskunnan puhemies (19.5.1994 alkaen)

VARAPUHEENJOHTAJA

Leo Hirvonen, professori (27.7.1993 saakka)

Kari Lagerspetz, professori (26.11.1993 alkaen)

JÄSENET

Jarkko Eskola, osastopäällikkö

Klaus Helkama, professori

Mikko Immonen, johtaja

Olli Jänne, professori (11.10.1993 alkaen)

Kalervo Kiiänmaa, dosentti

Kari Poikolainen, dosentti

Veronica Stolte-Heiskanen, professori (20.7.1994 saakka)

Työvaliokunta 1992 – 1994:

PUHEENJOHTAJA

Leo Hirvonen, professori (27.7.1993 saakka)

Kari Lagerspetz, professori (26.11.1993 alkaen)

JÄSENET

Klaus Helkama, professori

Olli Jänne, professori (26.11.1993 alkaen)

Kari Lagerspetz, professori (26.11.1993 saakka)

Kari Poikolainen, dosentti

ASIAANTUNTIJAT

Salme Ahlström, dosentti

Kalervo Kiiänmaa, dosentti

RAHAVARAINHOITAJA

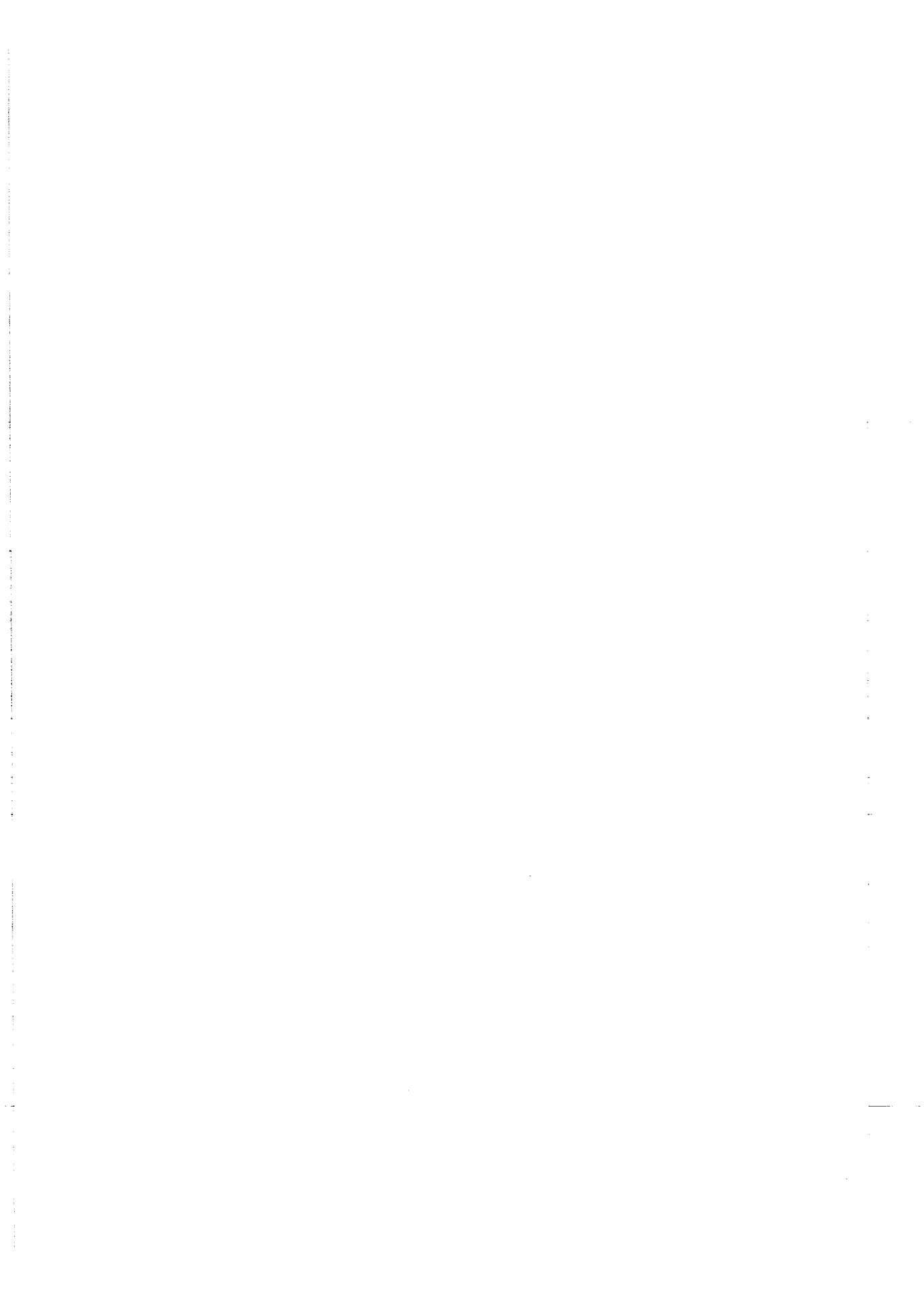
Veikko Kasurinen, johtaja

SIHTEERI JA TUTKIMUSJOHTAJA

Klaus Mäkelä, dosentti

SISÄLLYS

Yleiskatsaus	1
Hallinto	1
Tutkimustoiminta	2
<i>Tutkimussopimukset ja yhteistyöhankkeet</i>	2
Apurahat	8
<i>Varsinaiset apurahat</i>	8
<i>Opinnäytetöistä annetut kannustuspalkinnot</i>	9
<i>Tutkimussopimusapurahat</i>	10
Muu toiminta	11
<i>Muu toiminta kotimaassa</i>	11
<i>Kansainvälinen yhteistyö</i>	11
Talous	13
Säätiön toimintaan liittyviä julkaisuja	13

YLEISKATSAUS

Alkoholipoliittisten rajoitusten purkautuessa hoitojärjestelmät, hoidon sisältö ja toipumisen prosessit tulevat yhä tärkeämmäksi tutkimusaiheeksi. Kertomusvuonna saatettiin päätökseen kahdeksan maan laaja yhteisprojekti AA:sta keskinäisen avun liikkeenä. Projektin loppuraportin julkaisee Wisconsin University Press. Säätiön uusista sopimustutkijoista Pekka Heinälä tutkii kahden eri keskushermoston välittäjäainejärjestelmään vaikuttavan lääkkeen tehoa alkoholismien hoidon tukena. Jukka Heinosen sopimusprojektin taustana on se, että päihdehuollon järjestelyt vaihtelevat isosti kunnasta toiseen. Heinonen selvittää, miten nämä erot ovat syntyneet, miten hyvin ne toimivat ja paljonko ne maksavat.

Saija Järvisen sopimusprojekti kartoittaa suomalaisten käsityksiä sosiaalisista ongelmista ja vertaa niitä virallisten tilastojen välittämään kuvaan. Tutkimus edustaa uudentyypistä lähialueyhteistyötä, sillä se on osa laajaa vertailevaa Baltica-projektia, johon osallistuvat kaikki Itämeren ympärykkaumat.

Pia Mäkelän ja Tapani Valkosen tutkimus koskee alkoholiehtoista kuollei-

suutta Suomessa. Tavoitteena on selvittää, mikä on alkoholinkulutuksen osuus sosioekonomisten kuolleisuuserojen selittäjänä. Iiro Jääskeläinen puolestaan tutkii pienten alkoholiannosten vaikutusta tarkkaavaisuuteen ja aivojen toimintaan.

Suomen alkoholitutkimuksen hallinto ja rahoitus ovat uuden tilanteen edessä. Uudessa alkoholilaissa alkoholiyhtiön tehtäväksi säädetään edelleen muun muassa alkoholitutkimuksen harjoittaminen, mutta hallituksen esityksen perusteluissa korostetaan, että järjestely on tilapäinen. Sosiaali- ja terveysministeriö on asettanut työryhmän, jonka tulee »tehdä tarvittavat ehdotukset alkoholitutkimuksen uudelleen järjestämisestä sekä sen edellyttämistä rahoitusmalleista». Jo vuoden 1995 alusta Alkoholitutkimussäätiön rahoitus tulee valtion budjetista eikä alkoholiyhtiön voittovaroista. Kertomusvuoden aikana säätiö muutti uusiin toimitiloihin osoitteessa Tammasaarenlaituri 3.

Professori Veronica Stolte-Heiskanen kuollessa 20.7.1994 säätiö menetti pitkäaikaisen tarmokkaan asiantuntijan ja hallituksen jäsenen.

HALLINTO

Säätiön hallituksen kokoonpano oli kertomusvuonna, joka oli kolmi-vuotiskauden 1992–1994 viimeinen, seuraava: sosiaali- ja terveysministeriön

nimittämät jäsenet: osastopäällikkö *Jarkko Eskola*, professori *Olli Jänne* ja professori *Veronica Stolte-Heiskanen* (20.7. saakka); opetusministeriön ni-

mittämät jäsenet: professori *Klaus Helkama* ja dosentti *Kari Poikolainen*; Alkon hallintoneuvoston nimittämät jäsenet: johtaja *Mikko Immonen*, dosentti *Kalervo Kiiänmaa*, professori *Kari Lagerspetz*, eduskunnan puhemies *Ilkka Suominen* (19.5. saakka) ja eduskunnan puhemies *Riitta Uosukainen* (19.5. alkaen). Hallituksen puheenjohtajana on ollut *Suominen* (19.5. saakka), *Uosukainen* (19.5. alkaen) ja varapuheenjohtajana *Lagerspetz*.

Työvaliokuntaan ovat kuuluneet hallituksen jäsenet *Helkama*, *Jänne*, *Lagerspetz*

ja *Poikolainen*. Puheenjohtajana on ollut *Lagerspetz*. Asiantuntijoina olivat dosentti *Salme Ahlström* ja dosentti *Kalervo Kiiänmaa*. Rahavarainhoitajana toimi johtaja *Veikko Kasurinen* ja tutkimusjohtaja-sihteerinä *Klaus Mäkelä*. Tilintarkastajat olivat pääjohtaja *Tapio Leskinen* (varalla KTM *Yrjö Tuokko*) ja apulaisosastopäällikkö *Pekka Pitsinki* (varalla dosentti *Raimo Ikonen*).

Hallitus kokoontui kaksi kertaa ja työvaliokunta viisi kertaa.

TUTKIMUSTOIMINTA

Tutkimussopimukset ja yhteistyöhankkeet

Säätiön ohjelmaan sisältyvät tutkimukset ovat kehittyneet seuraavasti:

109 *International Youth Project (IYP)*. Projektin osallistuu 27 maata. Alkoholitutkimussäätiö ja Maailman terveysjärjestön Euroopan aluetuimisto ovat solmineet projektia koskevan sopimuksen. Projektin tavoitteena on valmiiden aineistojen varassa selvittää nuorten alkoholin käytön laajuutta ja luonnetta sekä erityisesti sen yhteiskunnallisia kytkentöjä erityyppisissä yhteiskunnissa. Mukana on sekä kehittyneiden teollisuusmaiden ja kehitysmaiden edustajia että eri maanosien ja kulttuurien edustajia. Projektin koordinoija: *Salme Ahlström*, Alkoholipoliittinen tutkimuslaitos.

130 *Kansainvälinen AA-projekti (International Collaborative Study of Alcoholics Anonymous, ICSAA)*. Projektin osallistuu kahdeksan maata (Islanti, Itävalta, Meksiko, Puola, Ruotsi, Suomi, Sveitsi, Yhdysvallat). Alkoholitutkimussäätiö ja Maailman terveysjärjestön Euroopan aluetuimisto ovat solmineet projektia koskevan sopimuksen. Klaus Mäkelä toimii projektin johtajana. Projektin tavoitteena on 1. tarjota vertaileva analyysi AA:sta kansainvälisenä keskinäisavun liikkeenä ja 2. tutkia miten AA:n toimintamuodot sovitetaan erilaisiin kulttuuriympäristöihin. Erillisartikkelien lisäksi projektin tulokset julkaistaan kahtena niteenä, jotka ilmestyvät vuonna 1995. Ensimmäinen nide on yhtenäinen monografia ja toinen on kansallisten tapaustutkimusten kokoelma. Tutkimus on saatettu loppuun. Tutkijat: *Klaus Mäkelä* ja *Ilkka Arminen*, Alkoholitutkimussäätiö, *Pia Rosenqvist*,

Pohjoismainen päihdetutkimuslautakunta ja *Kerstin Stenius*, Nordisk alkoholtidskrift.

132 *AA-stooreista AA-liikkeeseen kognitiivisen rakenteen kantajana*. Aineistosta etsitään AA:n jäsenille strukturoitunutta kognitiivista skeemaa ja tarkastellaan sen saamia muotoja eri osaryhmissä (sukupuoli, sosiaaliset ryhmät, raittiuden kesto). Rinnakkaiset tutkimushankkeet ovat käynnissä Meksikossa, Puolassa ja Sveitsissä. AA-stoorien analyysin suomenkielinen loppuraportti ilmestyi vuonna 1994, ja projekti on viety loppuun. Jatkoanalyysit koskevat AA-palaverien puhetta. Projektista pidettiin kertomusvuonna kaksi esitelmää ulkomailla. Tutkija: *Ilkka Arminen*, Alkoholitutkimussäätiö.

134 *Asunnottomien alkoholistien elämän määritykset ja sosiaalivaltiolliset palvelut*. Etnografiseen, pääasiassa osallistuvalla havainnoinnilla ja haastatteluilla kerättyyn aineistoon perustuva tutkimus tarkastelee Helsingin asunnottomien alkoholistien elämää. Peruskysymys on, millaista sosiaalista järjestystä tutkittavien maailmassa on. Asunnottomien elämäntapa (asuminen, päihteiden käyttö, työ, sosiaaliset suhteet, sosiaalipalvelujen käyttö) näyttää haastavan sosiaalivaltion modernia kahdesta suunnasta, traditio-naalisesta ja posttraditionaalista. Tutkimuksen teemoista on pidetty kolme esitelmää kotimaassa. Tutkija: *Jouni Kylmä*, Alkoholitutkimussäätiö.

136 *Alkoholin suurkulutuksen aiheuttamat proteiinimodifikaatiot*. Projektin tarkoi-

tuksena on selvittää alkoholin aineenvaihdunnan aiheuttamaa proteiinien modifioitumista *in vivo* ja näiden reaktioiden merkitystä alkoholin aiheuttamien kudosaivurioiden patogeenisissä. Tavoitteena on myös kehittää tällaisiin sitoutumisreaktioihin perustuvia diagnostisia menetelmiä alkoholin suurkulutuksen toteamiseksi. Tähänastisessa työssä on osoitettu sekä asetaldehdyistä että lipidien peroksidaatiosta peräisin olevien aldehydiadduktien syntyvän alkoholin suurkuluttajilla maksassa ja punasoluproteiineissa. Asetaldehdyi-proteiinikondensaattien muodostumista kudoksissa voidaan nähdä jo ennen valomikroskooppisesti havaittavia histologisia muutoksia. Adduktimuodostuksella on ilmeisesti tärkeä osuus alkoholin aikaansaamien kudosaivurioiden primarisena mekanismina, muun muassa maksan fibrogeenin käynnistymisessä. Proteiinien modifioituminen elimistössä alkoholin suurkulutuksen seurauksena stimuloi immunologisia vasteita, joiden perusteella voidaan kehittää menetelmiä sitoutumisen mittaamiseen alkoholin suurkuluttajilla. Vuoden 1994 aikana projektista on pidetty kotimaassa kolme ja ulkomailla viisi esitelmää. Tutkijat: *Onni Niemelä* ja *Seppo Parkkila*, Ete-lä- Pohjanmaan keskussairaala ja Oulun yliopisto, anatomian laitos.

140 *Sosiaaliterapia ideologiana ja sosiaalisena käytäntönä*. A-klinikoilla tehtävää sosiaaliterapiaa tarkastellaan asiakkaan ja terapeutin välisenä keskusteluna. Terapiakeskusteluja analysoimalla halutaan selvittää millaisiin kielellisiin käytäntöihin työn ydinperiaatteet ja teoreettiset

lähtökohdat johtavat. Tutkimuksen teoreettisena viitekehysenä on retorinen sosiaalipsykologia ja diskurssianalyysi. Analyysi on kohdistunut alkoholiongelman ja hoidon konstruktioihin, jotka tehdään sosiaaliterapiaa kehystävien diskursiivisten asiantuntijakäytäntöjen sisällä ja konkreettisen vuorovaikutuksen tasolla. Kysymyksenä on erityisesti se, miten erilaisia konstruktioita terapia-keskusteluissa käytetään. Meneillään on tutkimuksen laajennus väitöskirjaksi. Aiheesta on pidetty kertomusvuonna kolme esitelmää kotimaassa ja yksi ulkomailla. Tutkija: *Jaana Jaatinen*, Alkoholitutkimussäätiö.

141 *Moninkertaiset rikoksenuusijat.* Tutkimuksen tarkoituksena oli kuvailla suomalaisen rikoksenuusijan rikosuraa. Uran käsitettä käytettiin Erving Goffmanin seuraten kahdessa merkityksessä: tutkittiin sekä moraalista että institutionaalista uraa. Edellinen viittaa rikoksenuusijan uralleen antamiin omiin merkityksiin ja jälkimmäinen sosiaalisen kontrollin järjestelmään, joka luo uralle institutionaaliset puitteet. Kenttätyö oli suunnattu sekä rikoksenuusijoiden puheeseen että kontrollijärjestelmän normeihin. Tutkimuksessa käytettiin sekä laadullisia että määrällisiä analyysimenetelmiä: esimerkiksi strukturoimattomia haastatteluja, oikeuden asiakirjoja ja havaintoja kontrolli-instituutioista. Vuoden 1994 aikana aiheesta julkaistiin väitöskirja. Projekti on saatettu loppuun. Tutkija: *Juha Kääriäinen*, Alkoholitutkimussäätiö.

143 *Juomatapatutkimus 1992.* Vuoden 1992 juomatapatutkimus on jatkoa Al-

koholitutkimussäätiön juomatapatutkimusten sarjaan. Tutkimuksia on tehty kahdeksan vuoden välein alkaen vuodesta 1968. Juomatapatutkimuksessa haastateltiin lähes 4 000 iältään 15–69-vuotiaista suomalaista. Haastattelut tehtiin syyskuussa 1992. Raportointi jatkui vuonna 1994, ja viimeiset perusjulkaisut valmistuvat vuonna 1995. Vastaava tutkija: *Jussi Simpura*, Alkoholipoliittinen tutkimuslaitos. Tutkimusryhmään kuuluvat *Raija Ahtola*, *Kari Haavisto*, *Maija Kaivonurmi*, *Heli Mustonen*, *Pirjo Paakkanen* ja *Eeva Liisa Tuovinen*, Alkoholipoliittinen tutkimuslaitos.

144 *Kahden eri haastatteliijaorganisaation alkoholin kulutustutkimusten tulosten vertailua.* Tutkimuksessa on verrattu Alkoholitutkimussäätiön (ATS) 1992 juomatapatutkimuksen tuloksia Tilastokeskuksen (TK) samaan aikaan keräämiin tietoihin. Haastatteliijaorganisaatioiden rakenne oli erilainen: ATS:n miespuoliset haastattelijat koulutettiin Alkon myyjistä, TK:n haastattelut tekivät naishaastattelijat. Tutkimusongelmana oli selvittää vaikuttaako haastatteliijaorganisaatio kenttätyön onnistumiseen ja juomatapojen koskeviin haastattelutuloksiin. Kato oli kummassakin aineistossa suunnilleen sama. Juomatapatutkimuksen 230 kysymyksestä 38:ssä ilmeni koko aineiston tasolla merkittävä ero. Tärkeissä alkoholin kulutusta koskevissa tuloksissa ei esiintynyt oleellisia eroja. Sen sijaan eri alkoholijuomien sopimista erilaisiin tilanteisiin kartoittaneissa kysymyksissä oli lähes kaikissa eroja, jotka johtuivat siitä, että TK:n vastauksiin oli kirjattu vain yksi tilanteeseen sopiva juoma,

ATS:n vastauksiin useampia. Aiheesta on pidetty kertomusvuonna yksi esitelmä kotimaassa ja yksi ulkomailla. Tutkimus on viety loppuun. Tutkija: *Markku Heiskanen*, Tilastokeskus.

145 *Strukturoitua avokatkaisua koskeva hoitokeilu.* Tutkimuksen avulla selvitetään mahdollisuuksia vähentää katkaisutarpeen uusiutumista ja alkoholihaittoja avokatkaisua seuranneen puolen vuoden aikana.

Koehenkilöinä toimineet Kettutien ja Kaisaniemenkadun A-klinikoiden katkaisuhoidoasiakkaat arvottiin joko tavanomaisista katkaisuhoidosta saavaan vertailuryhmään tai koeryhmään, joka sai sen lisäksi kirjalliset ja suulliset ohjeet, miten välttää liiallista juomista ja miten hoitaa juomisesta johtuneita terveysongelmia. Seuranta tehtiin kuukauden ja puolen vuoden jälkeen avokatkaisusta. Aineiston analysointi on käynnissä. Tutkija: *Anja Koski-Jännes*, Kettutien A-poliklinikka ja oikeusministeriö, vankeinhoito-osasto.

146 *Alkoholijuomisen säätely.* Projektissa tutkitaan alkoholikäyttäjien neurokemiallista taustaa Alkon kehittämässä AA (Alko Alcohol) ja ANA (Alko Non Alcohol) rottakannoissa. Tutkimuksessa on selvitetty mikrodialyysitekniikan avulla hereillä olevilla vapaasti liikkuvilla rotilla alkoholin pääseminen aivoihin ajan funktiona erityisesti pienien intraperitoneaalisten ja intragastristen alkoholiannoksien sekä vapaaehtoisen alkoholijuomisen jälkeen. Rottakantojen välillä ei esiinny johdonmukaisia eroja alkoholin distributiossa aivoihin. Yksi

tärkeä tekijä alkoholijuomisen säätelyssä voi olla dopamiinin vapautuminen aivojen mesolimbisessä alueessa. Mikrodialyysillä selvitettiin, että sellaisten AA- ja ANA-rottien, jotka eivät koskaan olleet saaneet alkoholia, välillä ei ollut eroa dopamiinivapautumisessa nucleus accumbensissa akuutin etanolipistoksen jälkeen. Siksi on nyt myös selvitetty kuinka toistuva alkoholialtistus vaikuttaa rottakantojen dopamiinitasoon. Aiheesta on kertomusvuonna pidetty neljä esitelmää kotimaassa ja kaksi posteriesitystä ulkomailla. Tutkija: *Maria Nurmi*, Helsingin yliopiston eläintieteen laitos.

148 *Baltica: tutkimus sosiaalisista ongelmista Itämeren ympäryksissä.* Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, miten eräiden sosiaalisten ongelmien, kuten päihdeongelmien, rikollisuuden ja työttömyyden esiintyminen on vaihdellut Itämeren ympäryksissä vuoden 1985 jälkeen. Samalla tutkitaan, miten ongelmia koskevat käsitykset muuttuvat yhteiskunnallisten olojen vaihdellessa. Vuonna 1994 ilmestyi raportti lehdistön tavasta käsitellä sosiaalisia ongelmia. Väestökysely, ongelmatilastot ja vaikuttajamielipiteiden kartoitus saatiin käynnistysvaiheeseen. Koordinaattori: *Jussi Simpura*, Alkoholipoliittinen tutkimuslaitos.

149 *Alkoholi ja vanheneminen.* Projektin tavoitteena on selvittää pitkäaikaisen alkoholialtistuksen ja vanhenemisen vuorovaikutuksia erityisesti hermostossa ja verenkiertoelimistössä. Tutkimuksessa käytetään useita koe-eläinmalleja, kuten Alkon AA- ja ANA-rottien elinikäisiä alkoholialtistuksia, sekä eri-ikäisten Wi-

star-rottien lyhempikestoisia, voimakkaita altistuksia. Tähänastisissa osatutkimuksissa on kvantifioitu alkoholialtistuksen ja ikääntymisen aiheuttamia morfologisia ja histokemiallisia muutoksia, ja näiden havaintojen pohjalta selvitetään nyt mahdollisuuksia vaurioiden rajoittamiseen farmakologisilla interventioilla. On muun muassa voitu osoittaa uuden alfa-2-agonistin, dexmedetomidiniin lievittävän rotan vieroitusoireita ja suojaavan sympaattisia neuroneita alkoholialtistuksen aiheuttamalta degeneraatiolta. Tammikuussa 1995 tulee ensimmäinen kohortti meneillään olevista elinikäisistä alkoholialtistuksista kahden vuoden ikään, jolloin päästään analysoimaan sukupuolen, alkoholi/asetaldehydimetabolian ja muiden geneettisten tekijöiden vaikutusta alkoholivaurioalttiuteen. Vuonna 1994 projektiin liittyen julkaistiin kolme käsikirjoitusta kansainvälisissä julkaisusarjoissa, pidettiin yksi esitelmä kotimaassa sekä neljä esitelmää ulkomailla. Tutkijat: *Pia Jaatinen, Päivi Riihioja (o.s. Paunuvuori), Sirikka Lahtivirta ja Antti Hervonen, Tampereen yliopisto.*

150 *Alkoholivalistuksen käyttö ja vastaanotto.* Tutkimuksessa tarkastellaan alkoholivalistuksen vastaanottoa ja käyttöä yhdistäen joukkoviestintätekstien empiirisen vastaanottotutkimuksen ja toimijakeskeisen tiedonhankintatutkimuksen näkökulmat. Tutkimuksessa tarkastellaan muun muassa yleisön alkoholia koskevia tietoja, alkoholiaihetta koskevia kiinnostuksen kohteita, valistusaineistoihin kohdistamia odotuksia sekä aineistojen koettua relevanssia ja käyttökelpoisuutta. Tutkimusaineistoa on kerätty muun

muassa kyselyiden ja vapaamuotoisten haastattelujen avulla sekä kirjoituttamalla vastaanottajilla valistusaineistoa kommentoivia tekstejä. Vuoden 1994 aikana on valmistunut kaksi artikkelia, joissa käsitellään nuorten päihdevalistusvideoiden arvioinnissa käyttämiä kriteereitä sekä draamaa päihdevalistuksen muotona. Vuoden 1995 aikana valmistuvissa artikkeleissa tarkastellaan muun muassa lahtelaisväestön tietoja eräistä alkoholi-aiheista sekä sitä, millaiset aiheet ja aineistot ovat kiinnostaneet yleisöä kirjastoissa järjestetyissä Viinaviikkonäytelyissä. Aiheesta on pidetty kertomusvuonna kaksi esitelmää kotimaassa ja yksi ulkomailla. Tutkija: *Marjatta Montonen, Alkoholitutkimussäätiö.*

151 *Lääkärin ja potilaan välinen vuorovaikutus perusterveydenhuollossa erityisesti alkoholinkäytön ja kontrollin kannalta.* Tutkimuksessa tarkastellaan lääkärin ja potilaan välistä vuorovaikutusta etnometodologisen keskusteluanalyysin keinoin. Tutkimus erittelee potilaan alkoholinkäyttöä koskevien teemojen esiin ottamista ja käsittelyä lääkärin vastaanottotilanteen aikana sekä vastaanottotilanteen yleistä rakentumista. Tutkimusaineiston muodostaa noin 250 videoitua vastaanottotilannetta 14 lääkärin vastaanotolla. Parhaillaan aineistoa litteroidaan ja analysoidaan. Tutkimushankkeesta on pidetty yksi esitelmä ulkomailla ja viisi esitelmää kotimaassa. Tutkijat: *Marja- Leena Sorjonen, Alkoholitutkimussäätiö, Anssi Peräkylä, Tampereen yliopiston sosiologian ja sosiaalipsykologian laitos, Liisa Raevaara, Suomen Akatemia ja Helsingin yliopiston suomen kielen laitos, Timo*

Vottonen, Alkoholitutkimussäätiö ja Tampereen yliopiston sosiologian ja sosiaalipsykologian laitos.

153 *Alkoholipolitiikka joukkotiedotuksessa ja vastaanotossa.* Tutkimuksen tavoitteena on tunnistaa ja jäsentää alkoholipoliittisia puhetapoja modernin yhteiskunnan murrosvaiheessa vastaanottotutkimuksen menetelmin. Aineisto koostuu alkoholiongelmia ja huumeekysymystä käsittelevien pääkirjoitusten ja yhden WHO:n Euroopan alkoholitoimintaohjelmaa käsittelevän artikkelin vastaanotosta poliitikkojen, toimittajien ja ammattiyhdistysaktivistien keskuudessa. Tutkimuksessa analysoidaan, mitä tulkintakehyksiä ja puhetapoja paikallistason avainhenkilöt uusintavat reseptiossaan. Vastaanottotutkimuksen asetelmalla jäsennetään, millaisia puhuja-asemia (kansalainen, vallankäyttävä, välittäjä) vastaanotossa konstruoituu ja miten nämä puhuja-asetat kytkeytyvät vastaanottajien yhteiskunnalliseen ja sosiaaliseen asemaan. Aiheesta on pidetty kertomusvuonna kaksi esitelmää ulkomaila. Tutkija: *Jukka Törrönen*, Alkoholitutkimussäätiö.

154 *Sosiaalisten ongelmien kaksi kuvaa – tilasto ja kansalaismielipide sosiaalisia ongelmia koskevana käsittämistapoina.* Tutkimus sosiaalisia ongelmia koskevien kansalaiskäsitteiden ja tilastokuvan välisestä suhteesta on osa Alkoholitutkimussäätiön ohjelmaan kuuluvaa Baltica-projektia, jossa tutkitaan sosiaalisten ongelmien esiintymistä ja havaitsemista Itämeren ympäryksissä. Tutkimuksessa selvitetään aluksi suomalaisten käsityk-

siä sosiaalisista ongelmista ja verrataan niitä virallisten tilastojen sosiaalisista ongelmista välittämään kuvaan vuoden 1985 jälkeen ja erityisesti vuoden 1994 aikana. Suomesta kerättyä sekä kvantitatiivisia että kvalitatiivisia aineistoja tullaan lopuksi vertaamaan muista mukana olevista maista saatuihin tuloksiin. Kansalaismielipidettä kartoittava aineisto on Suomessa kerätty vuoden 1994 lopulla. Tutkija: *Saija Järvinen*, Alkoholitutkimussäätiö.

155 *Alkoholistien hoidon tehostaminen opi-aatinsalpaajalla ja serotiinin takaisinoton estäjällä.* Kyseessä on satunnaistettu prospektiivinen kaksoissokea kliininen lääkehoitotutkimus, jossa 2 x 2 faktoriaalisella mallilla tutkitaan kahteen eri keskushermoston välittäjäainejärjestelmään vaikuttavan lääkkeen tehoa alkoholismien hoidon tukena. Tutkimuslääkkeinä käytetään fluoksetiinia ja naltreksonia ja näiden lumetta. Potilaat osallistuvat Järvenpään sosiaalisairaalassa strukturoituun kognitiiviseen hoito-ohjelmaan. Tutkimukseen otetaan 108 alkoholiriippuvuuden diagnostiset kriteerit täyttävää potilasta. Hoidon seuranta-aika on 12 kuukautta, jonka kuluessa tutkitaan hoidon vaikutusta potilaiden alkoholin käyttöön. Tutkija: *Pekka Heinälä*, Järvenpään sosiaalisairaala.

156 *Päihdepalveluiden määrän ja rakenteiden vaihtelu kunnissa.* Tutkimuksessa tarkastellaan päihdehuollon hoitopalveluiden määriä ja niiden rakenteistumista erityyppisiksi palvelukokonaisuuksiksi muutamalla tutkimuspaikkakunnalla. Paikkakunniksi valitaan sekä määrällises-

ti että laadullisesti erityyppisiin palvelurakenteisiin päätyneitä kuntia. Tutkimuksessa selvitetään argumentaatioprosessia, joilla kunnat perustelevat nykyistä palvelupolitiikkaansa. Samoin kuvataan työntekijöiden ja asiakkaiden näkökulmasta sitä prosessia, jossa politiikka- ja strategiatasoilla muotoutunut palveluiden tarjonta toteutuu käytännön toiminnoiksi. Tutkija: *Jukka Heinonen, A-klinikkasäätiö.*

157 *Alkoholi, tarkkaavaisuus ja akuutit haitat aivojen tapahtumasidonnaisten jännitevasteiden valossa.* Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää suhteellisten pienten alkoholiannosten akuuttia vaikutusta tarkkaavaisuuteen ja aivojen toimintaan. Tätä tutkitaan mittaamalla aivojen tapahtumasidonnaisia jännitevasteita terveiltä koehenkilöiltä. Tuloksilla saattaa olla merkitystä alkoholin akuuttien haittavaikutusten kannalta. Lisäksi on tarkoituksena tutkia, onko auditorinen sen-

sorinen muisti heikentynyt etanolin kroonisen käytön yhteydessä. Tutkija: *Iiro Jääskeläinen, Helsingin yliopiston psykologian laitos, kognitiivisen psykofysiologian tutkimusyksikkö.*

158 *Alkoholinkulutukseen liittyvä kuolleisuus ja sen väestöryhmittäiset erot Suomessa 1987–1993.* Tutkimuksessa kartoitetaan alkoholiin liittyvää kuolleisuutta ja alkoholiin liittyvän kuolleisuuden väestöryhmittäisiä eroja Suomessa sekä selvitetään, mikä on alkoholinkulutuksen osuus sosioekonomisten kuolleisuuserojen selittäjänä. Myös alkoholinkulutuksen mahdollisesti ehkäisemien kuolemien määrää pyritään arvioimaan. Tutkimuksessa käytetään pääasiassa suurta, Tilastokeskuksessa muodostettua aineistoa, jossa väestölaskentatietoihin on yhdistetty kuolemansyytilaston tiedot kuolemanajasta sekä perus- ja myötävaikuttavista kuolemansyistä. Tutkijat: *Pia Mäkelä ja Tapani Valkonen, Helsingin yliopisto.*

APURAHAT

Vuoden aikana maksettiin apurahoja seuraavasti: aikaisempiin päätöksiin perustuvat tutkimussopimusapurahat 1.146.335 markkaa, vuoden aikana myönnettyt ja maksetut tutkimussopimusapurahat 245.370 markkaa sekä vuoden aikana myönnettyt ja maksetut varsinaiset apurahat ja opinnäytetöistä annetut kannustuspalkinnot 1.192.241 markkaa. Valtaosa apurahoista myönnettiin syksyllä tapahtuneen haun perusteella. Tällöin käsiteltiin 79 apurahaha-

kemusta, ja apuraha myönnettiin 28 hakijalle. Hakemusten yhteissumma oli 7.005.707 markkaa.

Varsinaiset apurahat

Valtiot. lis. *Timo Alanko* 50.000 mk:
Metodologinen arvio aikasarja-aineistoihin perustuvasta alkoholin kokonaiskulutuksen ja alkoholihaittojen analyysistä

Lääket. tri *Juha Grönroos* 30.000 mk:
Pitkäaikaisen alkoholinkäytön aiheutta-
man äkillisen haimatulehduksen synty-
mekanismi

Prof. *Elina Haavio-Mannila* ja dos. *Osmo
Kontula* 73.000 mk: Alkoholi ja seksi
Pohjoismaiden ravintoloissa

Valtiot. lis. *Nils Holmberg* 9.000 mk:
Identifikationsprocesses och behandling
av alkoholproblem.

Fil. kand. *Liisa Itälä* 44.448 mk: Hemo-
globiinin asetaldehydiadduktien rakenteel-
linen ja immunologinen karakterisointi

Valtiot. maist. *Timo Jetsu* 66.000 mk:
Eurooppalainen huumausainepolitiikka
Maastrichtin jälkeen; sisäinen turvalli-
suus ja kansanterveys

Vt. prof. *Pekka J. Karhunen*, lääket. ja
kir. tri *Kaisa Lahu*, lääket. kand. *Jarkko
Pajarinen* ja lääket. kand. *Vesa Savolainen*
45.000 mk: Alkoholisairauksien kytkey-
tyminen ja yksilökohtainen vaurioalttius

Valtiot. lis. *Timo Kopomaa* 30.000 mk
(Heikki Wariksen apuraha): Ei-toivotut
kaupunkitilan käytöt ja alkoholi (Juoma-
rinkien porukointi Helsingin puistoissa
ja Hakaniemessä)

Valtiot. tri *Juhani Lehto* 25.000 mk:
Suomen huume politiikka ja huumehoi-
tojärjestelmä kansainvälisessä vertailussa

Valtiot. maist. *Marjatta Montonen*
15.872 mk: Joukkoviestintä ja alkoholi
– tutkimuskatsaus

Psykol. lis. *Kirsti Määttänen-Kyntäjä*
128.080 mk: Humala ja havaintotapo-
jen sukupuolittainen erilaistuminen

Prof. *Raimo Pullat* 10.000 mk: Kielto-
lain aika Suomessa ja Virossa

Prof. *Mikko Salaspuro* 270.000 mk:
Suolistobakteerit alkoholin aiheuttami-
en elinvaurioiden syy?

Dos. *Markku Savolainen*, lääket. tri
Minna Hannuksela ja lääket. kand.

Johanna Liinamaa 131.520 mk:
Alkoholin vaikutus kolesterolieste-
reiden aineenvaihduntaan

Dos. *Raimo K. Tuominen* 59.000 mk:
Etanolin molekulaariset vaikutukset
lisämunuaisytimen kromaffiinisoluissa

Lääkäri *Pekka Tuomola* 56.881 mk:
Vitamiinien ja hivenaineiden puute
päihdepotilailla

Fil. lis. *Kustaa H. J. Vilkuna* 31.440 mk:
Suomalaisen juopottelukäyttäytymisen
historia ennen raittiusideologioita

Lääket. lis. *Helena Vorma* 102.000 mk:
Bentsodiatsepiinivieroitushoidon
seurantatutkimus

Opinnäytetöistä annetut kannustuspalkinnot

Psykol. opiskelija *Nina Ahllund* ja psykol.
opiskelija *Sari Hannuksela* 5.000 mk:

Alkoholeffekter på dominans hos män

Fil. kand. *Nils Dahlgren* 5.000 mk:
Looking through a Glass: The Eternal

Drunkard in Four Anglo-American
Novels

Hum. kand. *Kirsi Kallio* 5.000 mk:
Matkalla itseen. AA-elämäntarinoiden
kerrontakehys

Tutkimussopimusapurahat

Uusia tutkimussopimusapurahoja ja
vanhojen sopimusprojektien jatko-
rahoitusta vuodeksi 1995 myönnettiin
seuraavasti:

Valtiot. kand. *Ilkka Arminen* 22.674 mk:
AA-stoorit ja AA-liike

Yhteiskuntat. kand. *Jukka Heinonen*
125.940 mk: Päihdepalveluiden määrän
ja rakenteiden vaihtelut kunnissa

Lääket. lis. *Pekka Heinälä* 157.994 mk:
Alkoholistien hoidon tehostaminen
opioidiantagonistilla ja serotiiniselektiivisellä lääkkeellä

Valtiot. lis. *Jaana Jaatinen* 151.487 mk:
Diskurssianalyttinen tutkimus alkoholi-
ongelmien sosiaaliterapeuttisesta
hoidosta

Lääket. tri *Pia Jaatinen*, lääket. kand.
Päivi Paunuvuori, lääket. opisk. *Sirkka*

Lahtivirta ja prof. *Antti Hervonen* 96.000 mk:
Alkoholi ja vanheneminen

Valtiot. lis. *Saija Järvinen* 76.491 mk:
Sosiaalisten ongelmien kaksi kuvaa

Psykol. kand. *Iiro Jääskeläinen* ja prof.
Risto Näätänen 90.696 mk: Alkoholi,
tarkkaavaisuus ja akuutit haitat aivojen
tapahtumasidonnaisten jännitevasteiden
valossa

Valtiot. maist. *Pia Mäkelä* ja prof. *Tapani
Valkonen* 118.254 mk: Alkoholinkulutuk-
seen liittyvä kuolleisuus ja sen väestö-
ryhmittäiset erot Suomessa 1987–1993

Dos. *Onni Niemelä* ja lääket. lis. *Seppo
Parkkila* 190.000 mk: Alkoholin suur-
kulutuksen aiheuttamat proteiini-
modifikaatiot

Fil. maist. *Maria Nurmi* 90.696 mk:
Alkoholikäyttäytymisen neurokemial-
linen tausta

Ph.D. *Anssi Peräkylä* ja fil.kand. *Marja-
Leena Sorjonen* 262.928 mk: Lääkärin ja
potilaan välinen vuorovaikutus perus-
terveydenhuollossa

Valtiot. kand. *Jukka Törrönen* 19.000
mk: Alkoholipolitiikka joukkotiedotuk-
sessa ja vastaanotossa

MUU TOIMINTA

Muu toiminta kotimaassa

Salme Ahlström oli kertomusvuonna Alkon tietopalvelun ohjausryhmässä Alkoholitutkimussäätiön nimeämänä jäsenenä, Raittiuuden ystävät ry:n kirjastotoimikunnassa Alkoholitutkimussäätiön nimeämänä jäsenenä sekä Alkoholipoliittika-lehden toimistusneuvoston jäsen ja A-klinikkasäätiön hallituksen jäsen.

Kalervo Kiiänmaa oli Alkoholipoliittika-lehden toimitusneuvoston jäsen.

Klaus Mäkelä oli A-klinikkasäätiön valtuuskunnan jäsen, Alkoholipoliittika-lehden toimitusneuvoston jäsen, tieteilisen kirjallisuuden käännöslautakunnan jäsen ja sosiaali- ja terveysministeriön asettaman alkoholitutkimustyöryhmän jäsen.

Kertomusvuoden aikana säätiön sopimustutkijat esittelivät tuloksiaan lukuisissa esitelmissä kotimaassa.

Kansainvälinen yhteistyö

WHO:n kanssa yhteistyö on jatkunut monella tasolla, ja Euroopan aluetoimiston kanssa on käynnissä useita yhteisprojekteja. *Salme Ahlström*, *Klaus Mäkelä* ja *Kari Poikolainen* kuuluvat jäseninä WHO:n asiantuntijaelimeen Expert Advisory Panel on Drug Dependence and Alcohol Problems.

Pohjoismaisen päihdetutkimuslautakunnan (NAD) suomalaiset jäsenet kaudella 1994 – 1996 olivat *Salme Ahlström*, *Elianne Riska* ja *Tapani Sarvanti*; varamiehet olivat *Kari Poikolainen*, *Pekka Heinälä* ja *Jukka Mäki*. Lautakunnan puheenjohtajana toimi *Salme Ahlström*. *Maaria Lindblad*, *Pia Rosenqvist* ja *Christoffer Tigerstedt* toimivat Helsingissä sijaitsevan sihteeristön tehtävissä.

Esa Österberg toimi Kettil Bruun Society for Social and Epidemiological Research on Alcohol -järjestön sihteeri-rahastonhoitajana.

Salme Ahlström toimi ICAA:n johtokunnan varapuheenjohtajana.

Kalervo Kiiänmaa toimi ISBRA:n (International Society for Biomedical Research on Alcoholism) hallituksen jäsenenä ja Alcohol-lehden toimituskunnan jäsenenä.

Klaus Mäkelä kuului seuraavien julkaisujen toimituskuntaan: Addiction, Addiction Research ja Drug and Alcohol Research.

Klaus Mäkelä oli IWO-Award for Young Researchers in the Field of Addiction – palkinnon valintalautakunnan puheenjohtaja.

Säätiön toimintaan liittyvistä kansainvälisistä kokouksista ja suomalaisista esitelmän pitäjistä mainittakoon: XXIII Annual Nordic Meeting on Biological Alcohol Research, Tukholma, 22.–

24.4.1994. *Pia Jaatinen, Maria Nurmi ja Päivi Paunuvuori* pitivät kokouksessa esitelmän tai posteriesityksen.

Issues in qualitative reasearch -symposium, Rüşchlikon, Sveitsi, 4.– 5.6.1994. *JukkaTörrönen* piti symposiumissa esitelmän.

20th Annual Alcohol Epidemiology Symposium of the Kettil Bruun Society for Social and Epidemiological Research on Alcohol, Rüşchlikon, Sveitsi, 5.– 11.6.1994. *Salme Ahlström, Marja Holmila, Heli Mustonen, Pia Mäkelä, Juha Partanen ja Esa Österberg* pitivät kokouksessa esitelmän.

The 38th and 21st International Institutes on the Prevention and Treatment of Alcoholism and Drug Dependence, Praha, Tšekin tasavalta, 5.– 10.6.1994. *Marjatta Montonen* piti kokouksessa esitelmän.

7th Congress of the International Society for Biomedical Research on Alcoholism, Gold Coast, Queensland, Australia, 26.6.–1.7.1994. *Pia Jaatinen, Kalervo Kiiänmaa, Onni Niemelä, Maria Nurmi ja Kaija Seppä* pitivät kokouksessa esitelmän tai posteriesityksen.

European Gastroenterological Association Meeting, Oslo, kesäkuu 1994. *Onni Niemelä* piti kokouksessa esitelmän.

XIII World Congress of Sociology, Bielefeld, Saksa, 18.–23.7.1994. *Ilkka Arminen, Jaana Jaatinen, Anssi Peräkylä, Jussi Simpura ja Marja- Leena Sorjonen* pitivät kokouksessa esitelmän.

Baltica-projektin työkokous, Riika, Latvia, 2.– 4.9.1994. *JukkaTörrönen* piti kokouksessa esitelmän.

Workshop on Health Communication Research, Tampere, 6.– 8.9.1994. *Marjatta Montonen* piti kokouksessa esitelmän.

International Conference on Addiction and Mutual Help Movements in a Comparative Perspective, Toronto, Ontario, Kanada, 12.–16.9.1994. *Klaus Mäkelä* piti kokouksessa esitelmän.

5th International Workshop on Household Survey Non-Response, Statistics Canada, Ottawa, Kanada, 26.–28.9.1994. *Markku Heiskanen* piti kokouksessa esitelmän.

Society for Neuroscience Annual Meeting, Miami Beach, Florida, Yhdysvallat, 13.–18.11.1994. *Antti Hervonen ja Kalervo Kiiänmaa* esittivät kokouksessa posterin.

The American Association for the Study of Liver Diseases, 45th Annual Meeting, Chicago, Illinois, Yhdysvallat, marraskuu 1994. *Onni Niemelä* piti kokouksessa kaksi esitelmää.

Workshop of Working Group 1 (Evaluation of Policies, Policy Changes and Societal Responses to Policies) of COST A6 (Evaluation of Action against Drug Abuse in Europe), Varsova, Puola, 9.– 11.12.1994. *Klaus Mäkelä* piti kokouksessa esitelmän.

TALOUS

Säätiön menot nousivat 3.329.393 markkaan vuonna 1994. Valtaosa, 2.772.852 markkaa, käytettiin tutkimustoimintaan. Kirjojen myynnistä kertyi tuloja 7.322 markkaa. Alkoholitutkimussäätiön kanssa tekemänsä sopimuk-

sen mukaan Alko suorittaa valtaosan säätiön hallintoon liittyvistä kuluista. Säätiön yliopistoille sijoitettujen projektien laitoskustannukset taas katetaan suurelta osin yliopistojen varoilla.

SÄÄTIÖN TOIMINTAAN LIITTYVIÄ JULKAISUJA

Aaltonen, Iiris & Klaus Mäkelä: Female and male life stories published in the Finnish Alcoholics Anonymous journal. The International Journal of Addictions 29(4): 485 – 495, 1994.

Arminen, Ilkka: AA-retoriikan kuvat. Alkoholipolitiikka 59(5): 360 – 367, 1994.

Arminen, Ilkka: Elämäkerrat etnometodina: Kokemusten organisointi Nimetömien Alkoholistien piirissä. Alkoholipoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimusseleste n:o 188: Helsinki 1994.

Arminen, Ilkka: Sosiaalisen järjestyksen korjautuvuus: Etnometodologinen näkökulma poikkeavuuteen. Sosiologia 31(4): 249 – 260, 1994.

Edwards, Griffith & Peter Anderson & Thomas F. Babor & Sally Casswell & Roberta Ferrence & Norman Giesbrecht & Christine Godfrey & Harold D. Holder & Paul Lemmens & Klaus Mäkelä & Lorraine T. Midanik & Thor Norström & Esa Österberg & Anders Romelsjö & Robin Room & Jussi Simpura & Ole-Jørgen Skog: Alcohol policy and the public

good. Oxford University Press: Oxford 1994.

Ekman, Ann-Charlotte & Olli Vakkuri & Olli Vuolteenaho & Juhani Leppäluoto: Ethanol decreases nocturnal plasma levels of atrial natriuretic peptide (ANP 99 – 126) but not the N-terminal fragment of pro-atrial natriuretic peptide (ANP 1–98) in man. Clinical Science 86: 285 – 290, 1994.

Eriksson, C. J. Peter & Tatsushige Fukunaga & Ralf Lindman: Sex hormone response to alcohol. Nature 369: 711, 30 June 1994.

Fahlke, Claudia & Jürgen A. Engel & C. J. Peter Eriksson & Ernest Hård & Bo Söderpalm: Involvement of corticosterone in the modulation of ethanol consumption in the rat. Alcohol 11(3): 195 – 202, 1994.

Fukunaga, Tatsushige & Pekka Sillanaukee & C. J. Peter Eriksson: Occurrence of blood acetaldehyde in women during ethanol intoxication. Preliminary findings. Alcoholism: Clinical and Experimental Research

17(6): 1198 – 1200, 1994.

Hannuksela, Minna: Effect of alcohol on cholesteryl ester transfer protein. *Acta Universitatis Ouluensis, D Medica* 311: Oulu 1994. Väitöskirja.

Hannuksela, Minna L. & M. Johanna Liinamaa, Y. Antero Kesäniemi & Markku J. Savolainen: Relation of polymorphisms in the cholesteryl ester transfer protein gene to transfer protein activity and plasma lipoprotein levels in alcohol drinkers. *Atherosclerosis* 110: 35 – 44, 1994.

Hannuksela, Sari & Ralf Lindman: Alkoholi ja seksuaalisuus: disinhibiitiota, aktiivatiota vai likinäköistä ristiriitojen ratkaisua? *Psykologia* 29: 94 – 99, 1994.

Jaatinen, Pia & Antti Hervonen: Reactions of rat sympathetic neurons to ethanol exposure are age-dependent. *Neurobiology of Aging* 15(4): 419–428, 1994.

Jaatinen, Pia & Kalervo Kiiänmaa & Sirkka Lahtivirta & Antti Hervonen: Ethanol-induced vacuolation in rat peripheral nervous system. *Journal of the Autonomic Nervous System* 46(1–2): 107–121, 1994.

Jaatinen, Pia & Pekka Saukko & Maija Sarviharju & Kalervo Kiiänmaa & Antti Hervonen: Effects of lifelong ethanol consumption on the ultrastructure and lipopigmentation of rat heart. *Alcohol and Alcoholism* 29(3): 269–282, 1994.

Jetsu, Timo: Sisäasiainyhteistyö Euroopan Unionissa. Teoksessa Teija Tiilikainen (toim.): *Kansalaisten Eurooppa*, 135 – 152. Åbo Akademin ihmisoikeusinstituutti: Turku 1994.

Joki, Jaakko & Raine Valli: Keskiolutkielion kumoaminen Pietarsaareissa – väläyksiä välittömistä vaikutuksista. *Selosteita ja katsauksia nro 2*. Jyväskylän yliopis-

to, Chydenius-instituutti: Kokkola 1994.

Kaprio, Jaakko: Similitude génétique, proximité psychosociale et concordance des conduites d'alcoolisation: quels enseignements tirer des études finlandaises sur les jumeaux? Teoksessa Jean-Pierre Zolotareff & Alain Cercélé (sous la direction de): *Pour une alcoologie plurielle*, 31 – 45. L'Harmattan: Paris 1994.

Kiiänmaa, K. & M. Nurmi & J. D. Sinclair: Extracellular concentrations of ethanol and monoamines in the nucleus accumbens of the alcohol preferring AA and alcohol avoiding ANA rats. *Proceedings of the 1993 Annual Meeting of the Society for Neuroscience*, Washington, D.C., November 7 – 12, 1993.

Komu, Markku & Anu Alanen: Magnetization transfer in fatty and low-fat livers. *Physiological Measurement* 15: 243–250, 1994.

Komu, Markku & Anu Alanen: Magnetization transfer of liver tissue at 0.1 T-Models of fatty and non-fatty tissues. Paper presented at the Workshop on MTC (Water/Macromolecule Magnetization Transfer in MRI). The theory and application of Magnetization Transfer and Magnetization Transfer Contrast (MTC) to MRI), Hood College, Frederick, MD, July 9–11, 1993.

Kopomaa, Timo: Ei-toivottu puistopurkointi ja Vallilan viinakauppa. Teoksessa Ari Lehtinen & Pertti Rannikko (toim.): *Pasilasta Vuotokselle*. Gaudeamus: Tampere 1994.

Korkman, M. & L. A. Hilakivi-Clarke & I. Autti-Rämö & V. Fellman & M.-L. Granström: Cognitive impairments at two years of age after prenatal alcohol exposure or perinatal asphyxia. *Neuropediatrics* 25:

101–105, 1994.

Koski-Jännes, Anja: Drinking-related locus of control as a predictor of drinking after treatment. *Addictive Behaviors* 19(5): 491–495, 1994.

Koskinen, Pekka & Juha Virolainen & Markku Kupari: Acute alcohol intake decreases short-term heart rate variability in healthy subjects. *Clinical Science* 87: 225–230, 1994.

Kupari, Markku & Pauli Hekali & Pekka Keto & Veli-Pekka Poutanen & Matti J. Tikkanen & Carl-Gustaf Standertskjöld-Nordenstam: Relation of aortic stiffness to factors modifying the risk of atherosclerosis in healthy people. *Arteriosclerosis and Thrombosis* 14(3): 386–394, 1994.

Kupari, Markku & Pekka Koskinen: Comparison of the cardiotoxicity of ethanol in women versus men. *The American Journal of Cardiology* 70: 645–649, 1992.

Kupari, Markku & Pekka Koskinen: Relation of left ventricular function to habitual alcohol consumption. *The American Journal of Cardiology* 72: 1418–1424, 1993.

Kupari, Markku & Pekka Koskinen: Systolic flow velocity profile in the left ventricular outflow tract in persons free of heart disease. *The American Journal of Cardiology* 72: 1172–1178, 1993.

Kupari, Markku & Pekka Koskinen & Juha Virolainen: Correlates of left ventricular mass in a population sample aged 36 to 37 years. Focus on lifestyle and salt intake. *Circulation* 89(3): 1041–1050, 1994.

Kupari, Markku & Pekka Koskinen & Juha Virolainen & Pauli Hekali & Pekka Keto: Prevalence and predictors of audible physiological third heart sound in a population sample aged 36 to 37 years. *Circulation* 89(3): 1189–1195, 1994.

Kupari, Markku & Markus Perola & Pekka Koskinen & Juha Virolainen & Pekka J. Karhunen: Left ventricular size, mass, and function in relation to angiotensin-converting enzyme gene polymorphism in humans. *American Journal of Physiology* 267(3): H1107–H1111, 1994.

Kupari, Markku & Juha Virolainen & Pekka Koskinen & Matti J. Tikkanen: Short-term heart rate variability and factors modifying the risk of coronary artery disease in a population sample. *The American Journal of Cardiology* 72: 897–903, 1993.

Kääriäinen, Juha: Seikkailijasta pummiksi. Vankeinhoidon koulutuskeskusten julkaisuja 1: Helsinki 1994. Väitöskirja.

Lagerspetz, Mikko: Neuvostokampanjointi ja konstruktionismi. *Sosiologia* 31(4): 288–297, 1994.

Lahelma, Eero: Unemployment and health: causes and consequences. Teoksessa Tor Eriksson & Seppo Leppänen & Pekka Tossavainen (toim.): *Proceedings of the Symposium on Unemployment*, 124–139. Government Institute for Economic Research: Helsinki 1994.

Lindman, Ralf: Alcohol and female disinhibition. Teoksessa Kai Björkqvist & Pirkko Niemelä (toim.): *Of mice and women: Aspects of female aggression*, 241–250. Academic Press, Inc.: San Diego, USA, 1992.

Lindman, R. E. & N. Ahllund & S. Hanuksela & K. Holmström-Mellberg & C. J. P. Eriksson & K. Uvnäs-Moberg: Hormonal covariates of socioemotional communication as a function of assertiveness, gender, and alcohol. Paper presented at the Seventh Congress of the International Society for Biomedical Research on

Alcoholism, Gold Coast, Queensland, Australia, June 26 – July 1, 1994.

Lindman, R. E. & B. A. Sjöholm & A. R. Lang: Cross-cultural comparison of global positive alcohol expectancies. Paper presented at the 102nd Convention of APA, Los Angeles, CA, August 12–16, 1994.

Lindman, R. E. & B. A. Sjöholm & A. R. Lang: Mapping affective and social outcomes of drinking: A cross-cultural study of expectancies. Paper presented at the 1994 RSA Annual Scientific Meeting, Maui, Hawaii, June 18–23, 1994.

Lindman, Ralf E. & Alan R. Lang: The alcohol-aggression stereotype: A cross-cultural comparison of beliefs. *The International Journal of the Addictions* 29(1): 1–3, 1994.

Montonen, Marjatta: Alkoholimainonta ja intressiryhmät. *Alkoholipolitiikka* 59(2): 112–119, 1994.

Montonen, Marjatta: Alkoholreklam och intressegrupper. *Nordisk Alkohol-tidskrift* 11(3): 161–167, 1994.

Montonen, Marjatta: Drokeja ja drinkkejä teatterissa. *Alkoholipolitiikka* 59 (6): 440 – 448, 1994.

Montonen, Marjatta: What do we know about the effects of alcohol advertising. *Teoksessa: Etica dell'alcool e pubblicità. Osservatorio permanente sui giovani e l'alcool. Quaderni 5, Edizioni Otet: Roma* 1994.

Mustonen, Heli & Pirjo Paakkanen & Jussi Simpura: Alkoholvanor bland sysselsatta och arbetslösa. *Nordisk Alkohol-tidskrift* 11(1): 3–17, 1994.

Mustonen, Heli & Pirjo Paakkanen & Jussi Simpura: Drinking habits among the employed and the unemployed. *Nordisk Alkohol-tidskrift* 11(Supplement): 21–34, 1994.

Mäkelä, Klaus: Ergebnisse einer internationalen Vergleichsstudie über die Gemeinschaft der Anonymen Alkoholiker. *Wiener Zeitschrift für Suchtforschung* 17(1/2): 81–83, 1994.

Mäkelä, Klaus: Individual changes in drinking and aggregate patterns. *Contemporary Drug Problems* 21(2): 239–249, 1994.

Mäkelä, Klaus: Les Alcooliques Anonymes et les nouveaux groupes d'entraide a travers le monde. *Teoksessa Jean-Pierre Zolotareff & Alain Cerclé (sous la direction de): Pour une alcoologie plurielle*, 203–209. *L'Harmattan: Paris* 1994.

Mäkelä, Klaus: Les sciences sociales et les recherches sur l'alcool: bilan et perspectives. *Teoksessa Jean-Pierre Zolotareff & Alain Cerclé (sous la direction de): Pour une alcoologie plurielle*, 91–96. *L'Harmattan: Paris* 1994.

Mäkelä, Klaus: Rates of attrition among the membership of Alcoholics Anonymous in Finland. *Journal of Studies on Alcohol* 55(1): 91–95, 1994.

Mäkelä, Klaus & Christoffer Tigerstedt: Changing responsibilities of Nordic alcohol monopolies. *Contemporary Drug Problems* 20(2): 189 – 202, 1993.

Mäkelä, Klaus & Christoffer Tigerstedt: Changing responsibilities of Nordic alcohol monopolies. *Teoksessa Jacqueline Ferris & Rowland Dunning & Norman Giesbrecht & Paulette West (toim.): Proceedings of an International Symposium on Alcohol Monopolies and Social and Health Issues, Toronto, Canada, October 27–30, 1992*, 153–162. *Addiction Research Foundation & Liquor Control Board of Ontario: Toronto* 1994.

Niemelä, Onni & Seppo Parkkila & Seppo

Ylä-Herttua & Charles Halsted & Joseph L. Witztum & Antonio Lanca & Yedy Israel: Covalent protein adducts in the liver as a result of ethanol metabolism and lipid peroxidation. *Laboratory Investigation* 70(4): 537–546, 1994.

Nurmi, M. & J. D. Sinclair & K. Kiianmaa: Brain ethanol levels following IP, IG, or consumed ethanol in rats: one minute microdialysis. *Pharmacology & Toxicology* 74 (Supplement 1), 1994.

Nurmi, M. & J. D. Sinclair & K. Kiianmaa: Ethanol concentration curve in the rat brain measured with microdialysis. Teoksessa Risto Kauppinen & Asla Pitkänen (toim.): *Neuroscience 1994 Finland*, Kuopio, June 17–18, 1994. Kuopio University Publications D. Medical Sciences 48: Kuopio 1994.

Nurmi, M. & J. D. Sinclair & K. Kiianmaa: One minute microdialysis measures of brain ethanol levels after IP/IG administration and voluntary drinking of ethanol in rats. *Alcoholism: Clinical and Experimental Research* 18(2): 35A, 1994.

Nurmi, Maria & Kalervo Kiianmaa & Johan David Sinclair: Brain ethanol in AA, ANA, and Wistar rats monitored with one minute microdialysis. *Alcohol* 11(4): 315–321, 1994.

Paakkanen, Pirjo: Naisten ja miesten juomistilannetyypit. *Alkoholipolitiikka* 59(5): 340–348, 1994.

Paakkanen, Pirjo: Suomalaisten juomiskertojen ominaisuudet vuosina 1976 ja 1992. *Alkoholipolitiikka* 59(3): 163–174, 1994.

Poikolainen, Kari: Depression in alcoholism: a review. *Psychiatria Fennica* 25: 75–87, 1994.

Poikolainen, Kari: Epidémiologie: di-

versité culturelle des manières de boire et morbidité alcoolique. Teoksessa Jean-Pierre Zolotareff & Alain Cerclé (sous la direction de): *Pour une alcoologie plurielle*, 51–57. L'Harmattan: Paris 1994.

Poikolainen, Kari: Paljonko potilaani juo? *Duodecim* 110: 870–876, 1994.

Poikolainen, Kari: The other health benefits of moderate alcohol intake. *Contemporary Drug Problems* 21: 91–99, 1994.

Poikolainen, Kari: Une evaluation épidémiologique des effets bénéfiques et des risques de la consommation d'alcool. Teoksessa Jean-Pierre Zolotareff & Alain Cerclé (sous la direction de): *Pour une alcoologie plurielle*, 59–70. L'Harmattan: Paris 1994.

Poikolainen, K. & T. Reunala & J. Karvonen: Smoking, alcohol and life events related to psoriasis among women. *British Journal of Dermatology* 130: 473–477, 1994.

Pullat, Raimo: Aus der Geschichte des Smuggelhandels mit Spiritus zwischen Estland und Finnland in den 1920–30er Jahren. *Scripta Mercaturae* 27(1/2): 183–186, 1993.

Pullat, Raimo: Ur historien kring spritsmugglingen mellan Estland och Finland under 1920– och 30-talet. *Argus* 8: 2–12, 1994.

Pyörälä, Eeva: Drinking, drunkenness, and alcoholic beverages in Spain and Finland: A study of vocabulary among young adults. *Food and Foodways* 6(1): 43–56, 1994.

Romanov, Kalle & Mika Hatakka & Esko Keskinen & Hannu Laaksonen & Jaakko Kaprio & Richard J. Rose & Markku Koskenvuo: Self-reported hostility and suicidal acts, accidents, and accidental deaths: A prospective study of 21,443 adults aged 25 to 59. *Psycho-*

somatic Medicine 56: 328 – 336, 1994.

Rosenberg, Thomas & Pertti Toukoma: Om kvinnors kraft, mäns marginalisering och pojkars kosmiska ensamhet. Teoksessa Markku Peura & Tove Skutnabb-Kangas (toim.): Man kan vara tvåländare också..., 129–153. Sverigefinländarnas arkiv 1994.

Saarikoski, Helena: Kouluajan kivoin päivä. Folkloristinen tutkimus penkinpainajaisperinteestä. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura: Helsinki 1994.

Saarnio, Pekka: A comparative study of dynamic and static testing in abstinent alcoholics. Journal of Clinical Psychology 50(2): 272 – 280, 1994.

Saarnio, Pekka: An asymmetry between the wais digit symbol and block design scores in abstinent alcoholics. Perceptual and Motor Skills 78: 875 – 880, 1994.

Saarnio, Pekka: Measuring the effect of the duration of problem drinking on cognitive functions in alcoholics. Alcohol & Drug

Dependence 29(2): 108–113, 1994.

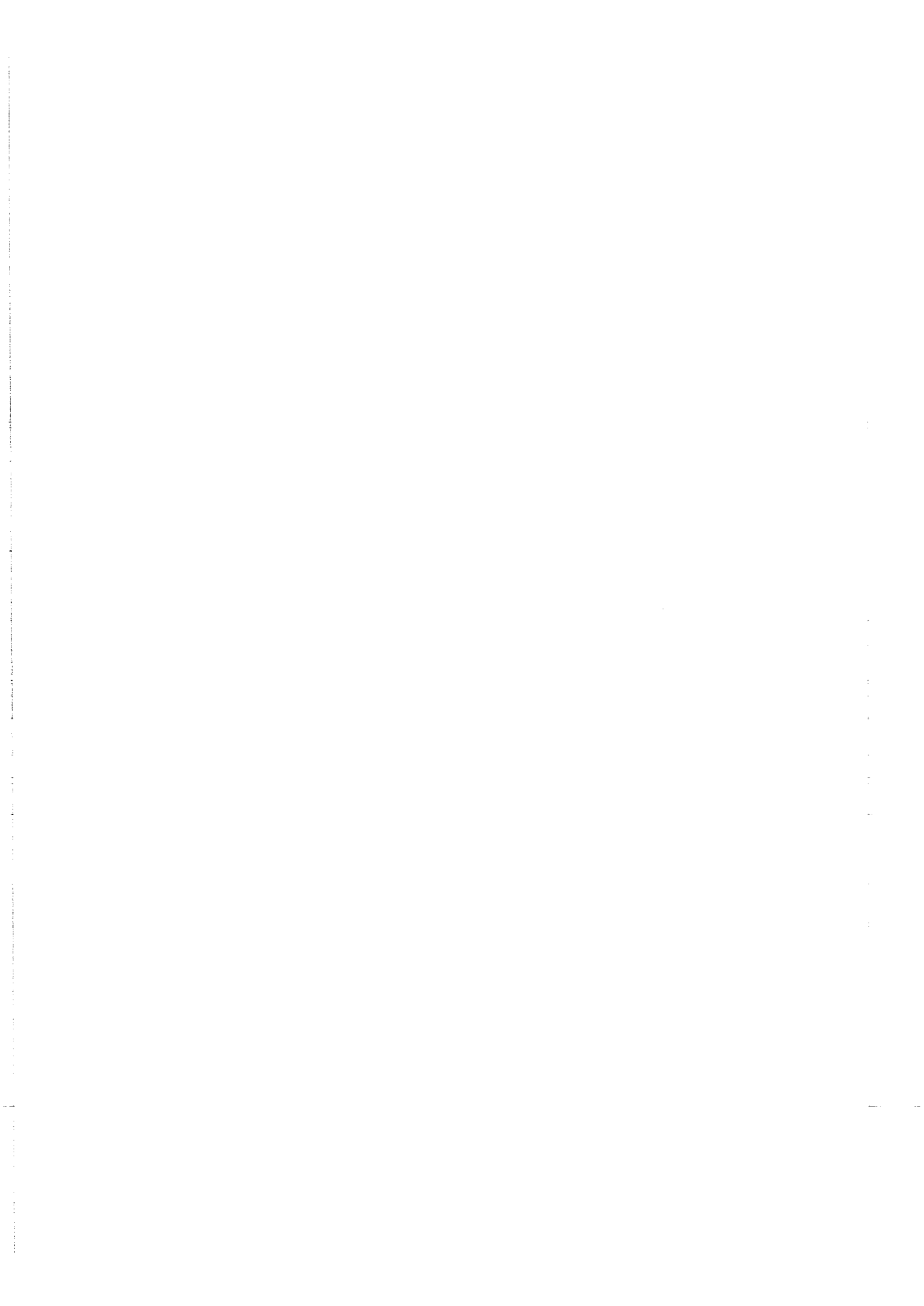
Simpura, Jussi: Finnish drinking habits well-nigh unchanged. LEIF – Life and Education in Finland 31(1): 35–37, 1994.

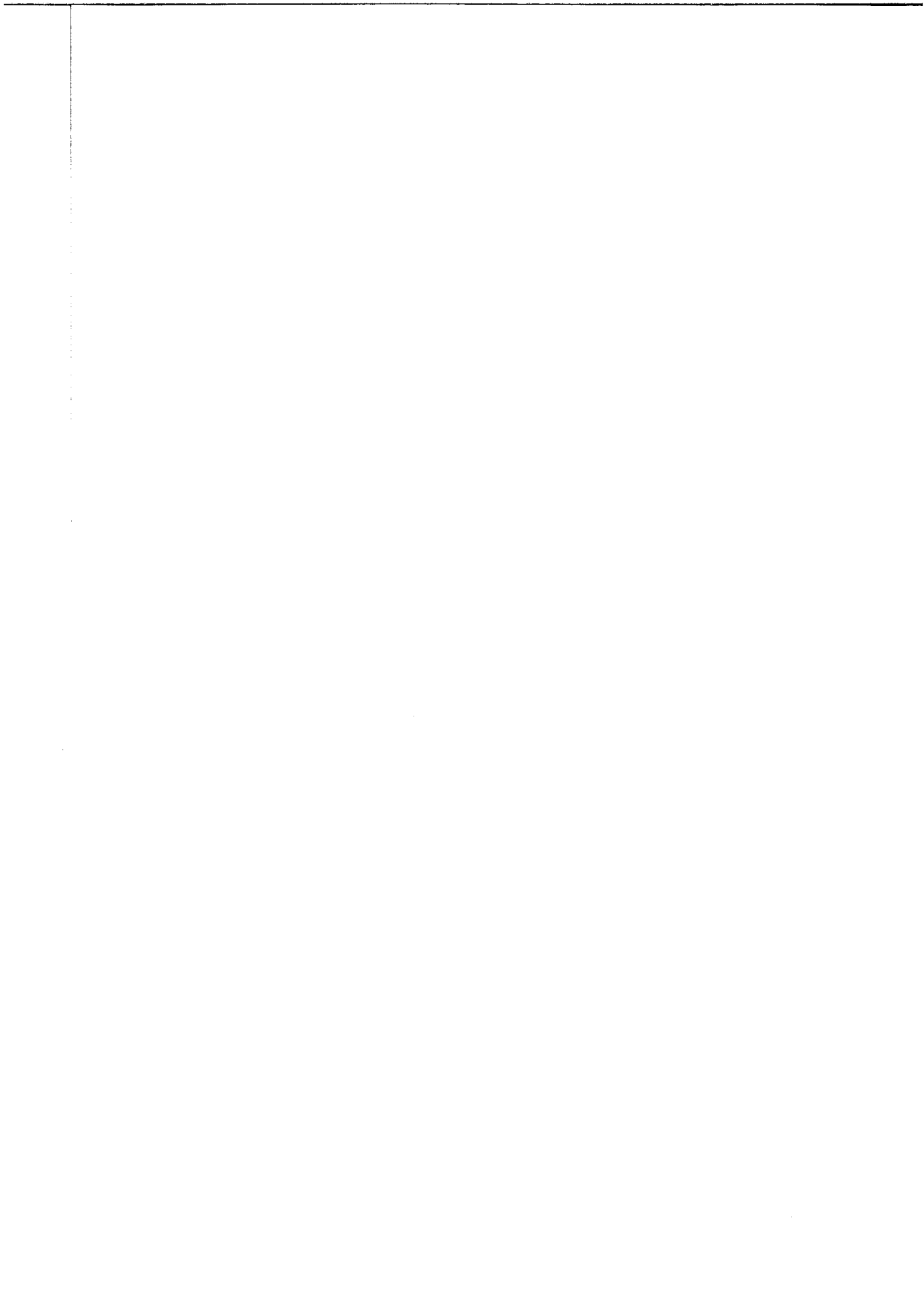
Simpura, Jussi: Social policy and social problems in Russia and the Baltic countries. Teoksessa Timo Piirainen (toim.): Change and continuity in Eastern Europe, 148–172. Aldershot: Dartmouth 1994.

Stenius, Kerstin: AA und das spezielle Behandlungssystem für Alkoholranke. Wiener Zeitschrift für Suchtforschung 17(1/2): 69 – 80, 1994.

Tiihonen, Jari & Jyrki Kuikka & Panu Hakola & Jarmo Paanila & Juha Airaksinen & Markku Eronen & Tero Hallikainen: Acute ethanol-induced changes in cerebral blood flow. American Journal of Psychiatry 151(10): 1505 – 1508, 1994.

Törrönen, Jukka: Alkoholpolitik och receptionsanalys – presentation av ett projekt. Nordisk Alkoholtidskrift 11(4): 239–241, 1994.

Tammasaarenlaituri 3, 00180 Helsinki PL 350, 00101 Helsinki